

Του Γιώργου Μακρή

«Κόιτα να μην μας ξεχάσεις κι εσύ σαν τον Σαμαρά».

Με τη φράση αυτή, όπως την κατέγραψε ο δημοσιογράφος κ. Βαγγέλης Κακάρας στο ρεπορτάζ του για την «Ε», ξεπροβόδισε Λαρισαίος αγρότης τον κ. Αλέξη Τσίπρα από το μπλόκο της Νίκαιας το βροχερό απογευματινό της 14ης Φεβρουαρίου 2013.

Την ημέρα εκείνη ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ και αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης είχε επισκεφθεί τα μπλόκα των αγροτών κατά μήκος της εθνικής οδού κι είχε ασκήσει δριμύεια κριτική στον τότε πρωθυπουργό κ. Αντώνη Σαμαρά.

«Είναι αδιανόητο αυτή η κυβέρνηση να μην θέλει να έρθει σε διάλογο με τους ανθρώπους της παραγωγής σε αυτόν τον τόπο. Έπρεπε αυτός (σ.σ. ο πρωθυπουργός) να έρθει εδώ και όχι να στέλνει τα ΜΑΤ. Να έρθει εδώ να συζητήσει μαζί σας, τις δυσκολίες τις αναντίστοιχες, αλλά και τις δυνατότητες που υπάρχουν», είπε ο κ. Αλ. Τσίπρας στους αγρότες στο μπλόκο της Λαμίας για να συνεχίσει στη Λάρισα:

«Είναι αδιανόητο και απαράδεκτο ο πρωθυπουργός της χώρας να μην δέχεται να δει τους ανθρώπους του μόχθου και της παραγωγής, τους αγρότες. Κι όχι μόνο να μην έρχεται να τους δει, αλλά να φέρνει και τα ΜΑΤ. Σε ήλιο τα ΜΑΤ θα μπουν στα σπίτια σας», επισήμανε ο κ. Αλ. Τσίπρας, ο οποίος τις επόμενες ημέρες θα κληθεί να διαχειρισθεί ως πρωθυπουργός τα πρώτα μπλόκα αγροτών της θητείας του και προφανώς μένει να φανεί αν θα κάνει πράξη ό,τι έλεγε το 2013.

Μέχρι στιγμής, πάντως, ο κ. Αλ. Τσίπρας δεν έχει συναντήσει με τους αγρότες ούτε καν στο Μέγαρο Μουσικής παρ' ό,τι του το έχουν ζητήσει μετά το συλλαλητήριο στην Αθήνα τον περασμένο Νοέμβριο, ενώ ο αρμόδιος για τη Δημό-

ΤΙ ΕΛΕΓΕ Ο ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ ΟΤΑΝ ΩΣ ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ ΕΙΧΕ ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙ ΤΑ ΜΠΛΟΚΑ ΣΕ ΝΙΚΑΙΑ-ΛΑΜΙΑ

«Να έρθει ο πρωθυπουργός στα μπλόκα, όχι να στείλει τα ΜΑΤ»

• Όσον αφορά τα χρέη των αγροτών ο κ. Αλ. Τσίπρας ήταν σαφής: «Καμιά δαπάνη δεν χρειάζεται, μια απλή απόφαση μέσα στη Βουλή, ώστε να διαγραφούν τα χρέη των αγροτών»

σια Τάξη αναπληρωτής υπουργός κ. Νίκος Τόσκας έχει ήδη δηλώσει πως δεν θα επιτραπεί να γίνει αποκλεισμός των εθνικών οδών. Άλλωστε, για το πώς θα κινηθεί η αστυνομία στις εθνικές οδούς, αποτελεί σαφής ένδειξη η δυναμική στάση της κατά το αγροτικό συλλαλητήριο της πλιταίας Συνάγωγας.

ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΤΡΟΙΚΑΣ

Πριν δυο χρόνια, όμως, ο κ. Αλ. Τσίπρας χαρακτηριζόταν «δικαίαια» τα αιτήματα των αγροτών και επισήμανε μιλώντας στο μπλόκο της Νίκαιας:

«Όλα τα αιτήματά σας, τα οποία είναι δίκαια, έχουν σχέση με ένα πράγμα. Με το μνημόνιο. Ας μην γελιόμαστε. Γιατί οι δανειστές μας θέλουν αυτή η χώρα να μην μπορεί να παράγει. Για να είμαστε μια αποικία χρέους, να είμαστε δέσμοι των δανειστών και των δανείων». Στη Λαμία ήταν ακόμη πιο σαφής: «Όλα σας τα αιτήματα συνδέονται με το μνημόνιο. Πάρτε τα ένα ένα. Όσο υπάρχει μνημόνιο και Τρόικα προοπτική για τους αγρότες δεν υπάρχει», τόνισε και πρόσθεσε:

«Άρα, λοιπόν, ο αγώνας ο δικός σας, που είναι σήμερα αγώνας επιβίωσης, έχει να κάνει με την ανατροπή αυτής της πολιτικής. Με την ανατροπή της τρoίκας εσωτερικού και εξωτερικού».

Δεν ήρθα εδώ να σας πω λόγια παχιά και μεγάλα. Ηρθα να σας πω ένα συγκεκριμένο μήνυμα και να κουβεντιάσω και μαζί σας. Χωρίς φτη-

νό ρεύμα, χωρίς φτηνό πετρέλαιο, χωρίς ρευστότητα δεν μπορεί να υπάρξει παραγωγή. Αυτά τα τρία μόνο θέλω να πω.

Πρέπει να δούμε ένα πράγμα. Με μεγάλα λόγια και παχιά όλα αυτά τα χρόνια έταξαν τα κόμματα εξουσίας και το γεγονός ότι κάποιοι πίστευαν αυτά τα λόγια είναι μια από τις αιτίες που οδηγηθήκαμε ως εδώ. Γιατί όταν κάποτε λέγαμε να ξεκινήσουμε τις επιδοτήσεις από την παραγωγή και βρισκόμασταν μια μικρή μειονότητα που έλεγε είναι λάθος αυτό, τώρα δικαιο-

νόμαστε. Αν πρέπει να πάρουμε κάτι υπόψη μας απ' όλη όσα έχουν συμβεί για να διεκδικήσετε τα δίκαια αιτήματά σας, είναι ότι πρέπει κι εσείς να ξεμπερδέψετε με όλη αυτή που σας κρατάνε πίσω. Τώρα είναι η ευκαιρία για την ανασυγκρότηση του αγροτοσυνδικαλιστικού κινήματος, ώστε να υπάρξει ένα κίνημα διεκδικητικό, μαχητικό, δημοκρατικό, αυτοοργανωμένο σε όλη την Ελλάδα.

Αύριο μπορεί να είμαστε εμείς κυβέρνηση. Πώς θα έρθετε να διαπραγματευτείτε τα δίκαια αιτήματά σας; Αυτό είναι διαχρονικό και αναγκαίο. Είναι αναγκαίο και πρέπει εσείς να προχωρήσετε σ' αυτό. Δεύτερο. Λένε κάποιοι ότι δεν έχουμε δαπάνες να δώσουμε για τους αγρότες. Εγώ θέλω να σας πω πέντε σημαντικά ζητήματα που δεν χρειάζονται δαπάνες. Όταν ένα προϊόν έχει 0,20 στο χωράφι και έρχεται 2 ευρώ στο ράφι, είναι ζήτημα δαπάνων; Είναι ζήτημα πολιτικής βούλησης να συγκρουστεί κάποιος με τα καρτέλ,

• «Όσο υπάρχει Μνημόνιο και Τρόικα προοπτική για τους αγρότες δεν υπάρχει», τόνισε ο κ. Αλ. Τσίπρας και κατηγορούσε την τότε κυβέρνηση γιατί έδινε «αφορολόγητο πετρέλαιο στους εφοπλιστές κι όχι στους αγρότες»

τους μεσάζοντες. Όταν οι μεσάζοντες εκμεταλλεύονται τον μόχθο του αγρότη και του παραγωγού, αυτό πρέπει να τελειώσει. Κι αυτό δεν χρειάζεται δαπάνες. Χρειάζεται πολιτική βούληση. Και χρειάζεται και από τη δική σας την πλευρά να προσανατολίσετε τη δράση σας έτσι ώστε να γίνετε οι ίδιοι μεσάζοντες, δηλαδή οι ίδιοι να διακινείτε τα προϊόντα σας.

Όταν έχουμε δώσει 200 δις σε ρευστό και εγγυήσεις στις τράπεζες και έρχονται τώρα και λένε ότι οι αγρότες χρωστάνε και τους παίρνουν και τα σπίτια τους, σας παίρνουν και τα σπίτια, καμιά δαπάνη δεν χρειάζεται. Μια απλή απόφαση μέσα στη Βουλή, ώστε να διαγραφούν τα χρέη των αγροτών. Όταν παίρνουν χρήματα για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, αλλά κρατάνε τα κόκκινα δάνεια και ζητάνε επιπλέον να σας πάρουν και τα σπίτια, αυτό δεν χρειάζεται έξοδα και δαπάνες, αυτό είναι δίκαιο. Και βεβαίως όταν στους εφοπλιστές δίνουν αφορολόγητο πετρέλαιο και στους αγρότες και σε εσάς εδώ έχει ενάμιση ευρώ το πετρέλαιο, δεν μπορείτε να έχετε παραγωγή».

Υπενθυμίζεται ότι η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ καθήγγασε πλήρως την επιστροφή του ΕΦΚ στο αγροτικό πετρέλαιο και μάλιστα γι' αυτό είχε δεσμευθεί με προσωπική επιστολή του προς τους επικεφαλής των θεσμών ο ίδιος ο κ. Αλ. Τσίπρας την εβδομάδα πριν το δημοψήφισμα. Όσον αφορά τα δάνεια, είναι ευρέως γνωστό το ψηφίστηκε λίγες ημέρες πριν στη Βουλή...

(Μέρος 2ο)

Από τα αποτελέσματα των τριών ετών των πειραμάτων που μόλις τελείωσαν μπορούν να βγουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

1. Οι μέθοδοι ακαλλιέργειας και συνδυασμού κατεργασίας σε χωρικές φαίνεται να δίνουν σημαντικά πλεονεκτήματα και πρέπει να προωθηθούν καθώς:

α) επιτυγχάνουν παρόμοιες ή και μεγαλύτερες αποδόσεις (εκτός από το σόργο)

Γράφει ο Γιώργος Γιάμας*

β) έχουν καλύτερο οικονομικό αποτέλεσμα για τον παραγωγό

γ) έχουν καλύτερο ενεργειακό ισοζύγιο

δ) έχουν μικρότερες αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον

ε) επιτυγχάνουν αύξηση της οργανικής ουσίας του εδάφους

στ) μειώνουν τη διάβρωση.

2. Οι αμειψισπορές που προτάθηκαν φαίνεται ότι μπορούν να δώσουν διπλές παραγωγές θιμομάζας το έτος εξασφαλίζοντας μεγάλες αποδόσεις. Στις αμειψισπορές πρέπει στις χειμερινές καλλιέργειες να προτιμηθούν η βρώμη, οι συνκαλλιέργειες με ψυχανθή, ενώ για τις εαρινές προτείνονται το σόργο και το κενάφι που προσαρμόζονται καλύτερα στις θερινές ζηροθερμικές συνθήκες της Θεσσαλίας. Οι αμειψισπορές που προτάθηκαν έχουν μια σειρά από πλεονεκτήματα όπως:

α) Υψηλές αποδόσεις

β) διατηρούν το έδαφος καλυμμένο όλο τον

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΔΑΦΟΥΣ

Μέθοδοι ακαλλιέργειας, αμειψισπορές και νέες σπαρτικές

Σπαρτική για ακαλλιέργεια χειμερινών σπαρών

Εργασία σε υπολείμματα καλαμποκιού

Φύτρωμα σε ακαλλιέργεια

χρόνο και επομένως το προστατεύουν από τη διάβρωση. Ο συνδυασμός με ακαλλιέργεια και μειωμένες κατεργασίες θα ελαχιστοποιήσει τη διάβρωση ένα φαινόμενο που καταστρέφει τα ελληνικά επικλινή εδάφη, δεν φαίνεται να αποσκοπεί ιδιαίτερα την Ελληνική Πολιτεία ενώ φαίνεται να είναι ένας παράγοντας ερημνοποίησης της Θεσσαλίας.

γ) Φαίνεται να συμβάλλουν μαζί με τη μειωμένη κατεργασία και την ακαλλιέργεια στη διατήρηση ή και αύξηση της οργανικής ουσίας των ελληνικών εδαφών που είναι τόσο σημαντική. Το αποτέλεσμα αυτό είναι ιδιαίτερα ση-

μαντικό σε συνδυασμό με την αύξηση της ενσωμάτωσης του άνθρακα στο έδαφος.

Δ) Μπορούν να βοηθήσουν του Έλληνας αγρότες να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις της νέας ΚΑΠ.

3. Οι νέες σπαρτικές μηχανές για ακαλλιέργεια που αγοράστηκαν στο πλαίσιο του έργου (οφείλω να πω ότι επί 35ετία προσπαθούσα να βρω χρηματοδότηση για να τις προμηθευτώ και τα κατάφερα στο τέλος της καριέρας μου) έδειξαν ότι οι κατάλληλες μηχανές μπορούν να ωθήσουν τη χρήση μεθόδων ακαλλιέργειας στην ελληνική γεωργία. Η ακαλλιέργεια παρου-

σιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα και ευελιξία στην εφαρμογή που πιστεύεται ότι μπορεί να προσφέρει λύσει σε πολλά προβλήματα παραγωγής της ελληνικής και ευρωπαϊκής γεωργίας στη νέα ΚΑΠ και να μειώσουν το κόστος παραγωγής κάνοντας ανταγωνιστικότερη την ελληνική γεωργία. Θα ήθελα να κλείσω το σημείωμα με μια συζήτηση για τα δύο συστήματα που έδωσαν καλά αποτελέσματα. Η ακαλλιέργεια μπορεί να κάνει οικονομικά βιώσιμες πολλές χειμερινές καλλιέργειες. Με ένα κόστος οργάνωσης στα 15€/στρέμμα και τις λοιπές κατεργασίες να φτάνουν τα 20 €/στρέμμα που αντιστοιχεί με

περίπου 100 κιλά σπάρη στην παραγωγή η ακαλλιέργεια δίνει μια σημαντική οικονομική διαφορά. Επί πλέον η ακαλλιέργεια δίνει μια σημαντική δυνατότητα να γίνεται η σπορά στην ώρα της. Σκεφτείτε ότι μπορείτε να σπείρετε μόλις το έδαφος είναι σχετικά ξηρό ή τελείως ξηρό και να περιμένετε την πρώτη βροχή του φθινοπώρου να φυτρώσει η χειμερινή καλλιέργεια. Όταν με τη συμβατική κατεργασία περιμένετε να βρέξει, να στεγνώσει το χωράφι για να οργώσετε και να ετοιμάσετε το χωράφι, να σπείρετε και μετά να βρέξει πάλι για να φυτρώσει η φύτευ. Αυτό σας αναγκάζει πολλές χρονιές να σπείρετε αργά,

πολλές φορές με υγρασία εδάφους πάνω από το «ράγος» του οπότε προκαλείτε συμπίεση του εδάφους με αρνητικά αποτελέσματα στην καλλιέργεια. Ένα επί πλέον στοιχείο της ακαλλιέργειας είναι η αύξηση της οργανικής ουσίας του εδάφους. Η χρήση μεθόδων μειωμένης κατεργασίας του εδάφους και κυρίως της ακαλλιέργειας έχουν ήδη προταθεί ως μέσα μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου (διοξείδιο του άνθρακα) στην ατμόσφαιρα και θα μπορούσαν να ενισχυθούν στο πλαίσιο των αγρο-περιβαλλοντικών μέτρων της ΕΕ.

Ποιύ θετικά αποτελέσματα έδωσε η κατεργασία σε λιωρίδες στις εαρινές καλλιέργειες. Οι αποδόσεις ήταν σχεδόν πάντα ίσες ή και μεγαλύτερες από τη συμβατική κατεργασία. Ιδιαίτερα στο Βαμβάκι που συνήθως δεν αποδίδει με ακαλλιέργεια η κατεργασία σε λιωρίδες με το μηχανήμα που αναπτύξαμε έδωσε ποιά καλές αποδόσεις με μείωση της ενέργειας για την κατεργασία και σπορά στο μισό με σημαντική επίπτωση στο κόστος παραγωγής. Ατικώς μέχρι σήμερα κανείς κατασκευαστής γεωργικών μηχανημάτων δεν ενδιαφερόταν να αξιοποιήσει τα αποτελέσματα αυτά. Προφανώς η καινοτομία δεν είναι μέσα στα σχέδια της τοπικής διοικητικής κατασκευής γεωργικών μηχανημάτων.

Οι αγρότες που ενδιαφέρονται για περισσότερα στοιχεία μπορούν να επισκευθούν τους δικτυακούς τόπους του Εργαστηρίου Γεωργικής Μηχανολογίας agregng.agr.uth.gr και του προγράμματος <http://biomass.agr.uth.gr>.

* Ο Γιώργος Γιάμας είναι γεωπόνος, ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

ΠΟΙΑ ΟΠΩΡΟΦΟΡΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΠΟΔΩΣΟΥΝ , ΠΟΙΟ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΚΛΑΔΕΜΑ ΚΑΙ ΠΟΣΟ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΤΟ ΑΡΧΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Πού είναι εφικτές οι πυκνές φυτεύσεις στη δενδροκομία

• Τι δείχνουν καλλιέργειες μηλιάς, αχλαδιάς, κερασιάς • Τι ρόλο παίζουν τα νάνα υποκείμενα σε ελιά, ροδακινιά και αμυγδαλιά • Εκτιμήσεις για τη Θεσσαλία

ματα πυκνή φύτευση στα περισσότερα είδη. Δυο-τρία πράγματα απαιτούνται: να υπάρχουν κατάλληλα νάνα υποκείμενα, ίσως αδύναμες ποικιλίες (χωρίς έντονη ζωηρότητα) και κατάλληλη διαμόρφωση με κατάλληλη στήριξη των δέντρων. Αυτά τα έχουμε στη μηλιά, αχλαδιά και κερασιά. Σε κανένα άλλο φυλλοβόλο είδος στην Ελλάδα.

Στη μηλιά και αχλαδιά έχουμε πολύ νάνα υποκείμενα, αλλά και μερικές ποικιλίες που είναι νάνες από μόνες τους. Οι τελευταίες πρέπει να εμβολιαστούν σε ζωηρότερο υποκείμενο για να γίνουν κανονικά μικρές πάντα κόμης δέντρα. Έχουμε όμως κύρια ζωηρές ποικιλίες μηλιάς και αχλαδιάς και το νάνα υποκείμενο τις 'κρατάει' να μην αναπτυχθούν πολύ. Όλα είναι σχετικά. Μπορεί να έχουμε αυτό το νάνα δέντρο σε μέγεθος ενός φυσιολογικού ανθρώπου αλλά να φτάσουμε και τα 3 μέτρα ύψος. Μια λεπτομέρεια: η απόσταση μεταξύ των σειρών πρέπει να είναι κατά το 1/3 πιο μεγάλη από το τελικό ύψος των δέντρων για να φωτίζονται ικανοποιητικά τα κατώτερα μέρη της κόμης.

ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Επίσης στην κερασιά έχουμε νάνα υποκείμενα αλλά όχι αδύναμες ποικιλίες. Αντίθετα, για τη Θεσσαλία έχουμε πολλές ποικιλίες που δεν

θα αναπτυχθούν καλά στα θερμότερα μέρη της. Επίσης, με τα νάνα υποκείμενα μερικές ποικιλίες (ιδιαίτερα οι αυτογόνιμες) θα καρπίσουν πάρα πολύ με αποτέλεσμα να μείνουν μικροί οι καρποί και να μην πωληθούν. Εκεί απαιτείται εξειδικευμένο κλάδεμα.

Όπου όμως φυτεύουμε πυκνά και υπέρπυκνα με τα νάνα υποκείμενα πρέπει να διαμορφώσουμε κατάλληλα τα δέντρα από τη στιγμή της φύτευσης και να υποστηρίξουμε τα δέντρα με πασσάλους και σύρματα. Αυτό σημαίνει περισσότερο κόστος και περισσότερες τεχνικές

γνώσεις, που πρέπει να αποκτηθούν πριν τη φύτευση.

Επίσης έχουμε για υπέρπυκνη φύτευση επιλεγμένο κλώνο ελιάς ξενικής ποικιλίας που έχει το χαρακτηριστικό της ανάπτυξης σε σχήμα έλλοτου και εισοδο στην καρποφορία σχεδόν αμέσως μετά τη φύτευση. Έχουν φυτευτεί αρκετά χωράφια με τέτοιες ελιές στη Θεσσαλία. Μερικά έχουν αναπτυχθεί καλά, μερικά είναι άσπασα. Κινδυνεύουν από τους παγετούς, απαιτούν πολύ περισσότερες εισροές από τις κλασικές ελιές. Αλλά αποδίδουν καλά, ειδικά βέβαια με μικρή αξία γιατί ούτε ΠΟΠ μπορεί να γίνει ούτε να δώσει ένα διαφοροποιημένο προϊόν εκτός από ένα καλό λάδι.

Στα άλλα είδη φυλλοβόλων οπωροφόρων δεν έχουμε ακόμα διαθέσιμα νάνα υποκείμενα. Έρχονται πολύ σύντομα σχετικά νάνα υποκείμενα, αλλά θα μας λείπουν οι αδύναμες ποικιλίες. Έτσι για τα ροδάκινα έρχονται ημινάνα υποκείμενα και, αν διαμορφώσουμε τις ροδακινιές σε κεντρικό άξονα ή Ισπανικό κύπελλο, τότε μπορούμε να τις φυτεύσουμε πιο κοντά και να έχουμε λιγα χρόνια. Ποιος διαθέτει όμως σήμερα ημινάνα υποκείμενα; Μόλιον κανείς. Και πόσο γνωρίζουν τη διαμόρφωση ροδακινιάς σε κεντρικό άξονα ή Ισπανικό κύπελλο;

Απαραίτητη προϋπόθεση για πυκνή φύτευση είναι να υπάρχει μεγάλο χωράφι, το έδαφος να είναι γόνιμο, να έχει σίγουρη, σταθερή, αρκετή ποσότητα αρδευτικού νερού (συνήθως δική του πομώνα), και, το βασικότερο, ο ιδιοκτήτης -καλλιέργητής να έχει γνώσεις και να είναι στο κτήμα του και όχι να καθοδηγεί από το γραφείο

Ελαχιστάτο! Το ίδιο συμβαίνει με την αμυγδαλιά. Στην Ισπανία υπάρχουν ημινάνα υποκείμενα μιας ιδιαιτελικής εταιρείας και αδύναμες ποικιλίες αμυγδαλιάς τις ίδιες εταιρείες. Δεν έχουν μελετηθεί στην Ελλάδα. Δεν πιστεύω ότι κάποιος έχει τα δικαιώματα χρήσης αυτών των υποκειμένων και ποικιλιών στην Ελλάδα. Αλλά να κυκλοφορεί ότι την ποικιλία αμυγδαλιάς Φουρανιά, μια ζωηρή ποικιλία, μπορείς επιτυχώς να τη φυτεύσεις σε αποστάσεις μικρότερες από 4 (και 5 θα έλεγα) μέτρα σήμερα στην Ελλάδα, δεν ξέρει τι του γίνεται! Εκτός αν θέλεις να αφαιρέσεις τα μισά δέντρα σε 5 χρόνια!

* Ο Γ. Νάνας είναι γεωπόνος, ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Γράφει ο Γιώργος Νάνας*

κάνει κάποιος μια πυκνή φύτευση δεν χρειάζεται να είναι γιαντός ή να έχει πολλά ήεφτά. Τα μπλόκα χρήματα βέβαια χρειάζονται για την εγκατάσταση αυτών των φυτειών. Πάνω από όλα όμως πρέπει: α) να έχει μεγάλο χωράφι, β) το έδαφος να είναι γόνιμο, γ) να έχει σίγουρη σταθερή αρκετή ποσότητα αρδευτικού νερού (συνήθως δική του πομώνα), και, το βασικότερο, δ) να έχει γνώσεις και να είναι εκεί (και όχι να καθοδηγεί από το γραφείο).

Φυσικά, πυκνές φυτεύσεις δεν γίνονται σε όλα τα δενδροκομικά είδη. Δεν μπορείς μια μέρα να πεις: εγώ έχω ήεφτά, να κάνω 50 στρέμ-